

Komentar in karta: 2/66

SLA V165(a).01 'sadni vrt'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Prvotno vprašanje V165 *vrt* iz Ramovševe vprašalnice je bilo v prenovljeni vprašalnici razdeljeno na dve podvprašanji, tj. na V165a) *vrt – sadni* in V165b) *vrt – za zelenjavo in rože*. V gradivu, zbranem pred letom 1961, je večinoma zapisan le en leksem brez pomenske razlage, zato je bilo to gradivo upoštevano pri obeh kartah, tj. pri 2/66 in 2/67.

Leksemom brez pomenske oznake je mogoče določiti pomen 'manjše zemljišče navadno blizu hiše, na katerem raste trava, drevje, se goji vrtnina, okrasne rastline', knj. *vrt* (*ř*, *ř*). Taki leksemi so *vrt* (z izpeljankami *vrtec*, *vrtiček* in *vrtičič*), ki je najpogostejši, *gartelj*, *garteljč*, *ograd* in *ogradček*, redki ali enkratni pa so *brajda*, *greda*, *gorten*, *gradec* in predložna zveza *na trati*.

Tudi za pomen 'zemljišče, na katerem je posajeno sadno drevje', knjiž. *sadovnják* (*á*), je leksem *vrt* najpogostejši, redkejši sta izpeljanki *vrtec* in *vrtič* ter oblikoslovna različica *vrto*. Druga najpogostejša sta leksema *pungrad* (v T378 z oznako star.) z različicami *pongart*, *pungart* in *pongard* ter *ograd* (v T396 s pomenom 'njiva pri hiši'), ki so zemljepisno zamejena na koroško in panonsko narečno skupino. Leksem *sadovnjak* se pojavlja razpršeno po vseh narečjih, najbolj zgoščeno na stičišču dolenske in štajerske narečne skupine vse do reke Mure v panonski narečni skupini, drugod večinoma kot novejša dvojnica (v T252 in T378 z oznako nov.). Zveza *sadni vrt* tvori manjši areal v štajerski narečni skupini. Redkejši so leksemi *vočnjak*, *brajda*, *gartelj* (v T194 z oznako staro) in *kolišče*.

2. Morfološka analiza

vrt < **v(ɔrt)-ɔ* ← rom. **ortu* < lat. *hortus* 'vrt'

vrto < **v(ɔrt)-o*

vrtič < **v(ɔrt)-iř-b*

vrtiček < **v(ɔrt)-iř-bk-ɔ*

vrtec < **v(ɔrt)-bɔ-ɔ*

vrtičič < **v(ɔrt)-bč-iř-b*

sadni vrt < **sad-ɔn-ɔ-j-ɔ v(rɔt)-ɔ*

sadovnjak < **sad-ov-bń-ak-ɔ* ← **sad-ɔ* 'sadika, kar je posajeno'

sadnjak < **sad-bń-ak-ɔ*

sadonosnik < **sad-o-nos-ɔn-ik-ɔ* ← **sad-ɔ* + **nos-i-ti* 'nositi' (← **nes-ti* 'nesti')

nasad < **na-sad-ɔ* ← **na-sad-i-ti* ← **na-* 'na' + **sad-i-ti* 'povzročati, da sedi'